

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Frit Danmark

3. Aarg. Nr. 8

Udgivet af en Kreds af Danske

December 1944

Kan belgiske Tilstande undgaa i Danmark?

Ikke mindst indenfor politiske Kredse i Landet hører man i disse Dage ofte fremsat Ønske om, at »vi maa undgaa belgiske Tilstande«.

Hvorover dækker Begrebet »belgiske Tilstande«, og hvorledes sikrer man sig derimod? Endnu foreligger meget faa konkrete Oplysninger fra Belgien. Efter alt at dømme synes Hovedaarsagerne til Uroen i Landet dog at bunde i en dybtgaaende Modsætning mellem paa den ene Side Pierlot og den Del af hans Regering, der har tilbragt Krigsaarene i London, og paa den anden Side Modstandsbevægelsen i Belgien. Med andre Ord: Krisens Spænding er Forholdet mellem de professionelle tidligere Politikere og Modstandsbevægelsens nye Mænd.

Uoverensstemmelserne mellem Regeringen Pierlot og Modstandsbevægelsen kan groft sammenfattes i 3 Punkter, nemlig:

1) *Modstandsbevægelsen er ikke tilstrækkelig repræsenteret i Regeringen Pierlot.* Det vil erindres, at da Pierlot vendte tilbage fra sit Eksil i London, kom han med en Regering, hvori Modstandsbevægelsen slet ikke var repræsenteret. Den omfattede alene gamle Ministre fra før Krigen og Besættelsen. Denne første Pierlot-Regering levede 11 Dage, saa fik Modstandsbevægelsen sine første 3 Repræsentanter ind, men dette var for lidt, og ifølge de sidste Telegrammer arbejdes der paa en ny Omdannelse af Regeringen med endnu større Hensyntagen til Modstandsbevægelsen.

2) *Pierlot-Regeringen gennemfører ikke det Program, hvormed der ved Regeringens Dannelse var Enighed mellem den og Modstandsbevægelsen.* Det er i første Række Arrestationen af Krigsforbrydere og Landsforrædere, Pierlot forsømmer. Mange Steder har Folket der-

for selv foretaget de nødvendige Arrestationer, og da Pierlot-Regeringen ikke hurtigt nok har kunnet foretage det simple Skridt at løslade alle Patrioter i belgiske Fængsler, har Modstandsbevægelsen flere Steder i Landet stormet Fængslerne og selv lukket Kammeraterne ud. — Det er disse Forhold og den Mistillid, de har skabt i Befolkningen imod Pierlot-Regeringen, som er Aarsagen til, at Modstandsbevægelsen har protesteret mod at aflevere sine Vaaben.

3) *Pierlot og hans London-Ministre nærer ikke den fornødne Respekt for Modstandsbevægelsen.* De synes at hælde til den Anskuelse, at saavel den organisatoriske Modstandsbevægelse som Folkets Modstandsaaend i det hele taget er Begreber, man uden videre nu efter Befrielsen kan sætte en Parentes om og derefter lade ude af Betragtning.

Naar nærmere Enkeltheder foreligger, vil vi bringe en udførlig Analyse af Forholdene i Belgien. Indtil da maa vi nøjes med ovenstaaende. Til Besvarelse af Spørgsmaalet, hvorledes vi undgaa »belgiske Tilstande« i Danmark, er det imidlertid ogsaa tilstrækkeligt.

Svaret bliver:

»Belgiske Tilstande« undgaaes,

1) *saafremt Modstandsbevægelsen faar den Repræsentation i den kommende Regering, som den mea fuld Ret, med Kampens og Sejrens Ret, kan gøre Krav paa.* Vi redgjorde i forrige Nummer af »Frit Danmark« udførligt for vort Syn paa dette Spørgsmaal og kan derfor nøjes med her at understrege, hvad Belgien viser, nemlig at en Regering, der yder Modstandsbevægelsen fuld Anerkendelse, som klart repræsenterer Modstandsbevægelsen, dens Kamp, dens praktiske Resultater og dens Vilje til fortsat Samarbejde under Landets Genop-

bygning, er en ufravigelig Forudsætning for at undgaa »belgiske Tilstande«.

2) *Saafrømt der allerede nu forberedes et detailleret Arbejdsprogram for den kommende Regering* efter de Retningslinier, der er angivet i Frihedsraadets Publikation »Naar Danmark atter er frit —!«. Dette Program skal i første Række tage Sigte paa

- a) Fængsling af alle nazistiske Elementer, for at de snarest kan blive stillet for en Domstol og dømt, saafrømt de har gjort sig skyldige i Landsforræderi eller andre strafbare Handlinger,
- b) Udstedelse af Forbud mod hvervede Korps og Afvæbning af deres Medlemmer,
- c) Suspension af Embedsmænd, der har begunstiget Fjenden,
- d) Ophævelse af alle tyskinspirerede Love og Bestemmelser,
- e) Løsladelse af alle fængslede Patrioter,
- f) Ophævelse af alle Afskedigelser indenfor offentlig Administration, som er gennemført efter tysk Ordre eller i tysk Interesse,
- g) Udskrivning af frie Valg til Rigsdagen.

Sideløbende hermed melder sig til hurtig Løsning Spørgsmaalene om *Beskæftigelse* af alle de Arbejdere, som i Øjeblikket beskæftiges i Tyskland eller ved tyske Arbejder her i Landet, og som til den Tid vil være arbejdsløse, *Forsyning* af Landet og Folket med de nødvendige Varer, *den sociale Forsorg, Lønninger, Priser og Avancer*, samt endelig Forberedelse — eventuelt Gennemførelse — af en haardtændet Konfiskation af Værnemagterformuer.

Endvidere vil det muligvis vise sig nødvendigt, at Løsningen af en Række af de Problemer, som af Frihedsrådet er tiltænkt Landets første Regering efter frie Valgs Afholdelse, forberedes af Overgangstidens Regering. Herunder hører bl. a. Nedsættelse af parlamentariske Kommissioner til Undersøgelse af, om Enkeltpersoner indenfor Ministerierne eller i de skiftende Re-

geringer i strafværdig Grad har svigtet Landet til Fordel for Tyskerne, Lovforanstaltninger overfor Tjenestemænd, der har vist sig uegnede for en demokratisk Forvaltning af Samfundets Interesser, Udarbejdelse af Regler for Ydelse af Erstatning og Oprensning til Patrioter, Vedtagelse af særlige Love til Sikring af Demokratiet og til fremtidig at forhindre nazistisk Virksomhed.

I Hovedtrækkene vil der næppe indenfor det danske Folk herske Uenighed om Gennemførelsen af et Program efter de ovenfor skitserede Retningslinier, men ligesom der under Besættelsen har vist sig at bestaa en dybtbundende Meningsuoverensstemmelse mellem Modstandsbevægelsen og de politiske Partiers Repræsentanter, omend begge handlede ud fra Ønsket om at bringe Danmark frelst gennem Krigen og at opnaa Landets fulde Frihed og Selvstændighed, saaledes er det ikke usandsynligt, at der vil vise sig divergerende Opfattelser af, hvor dybe Indgreb der bør foretages, i hvor stor Udstrækning der skal arresteres og dømmes, hvor omfattende sociale Foranstaltninger der skal foretages for at gøre den økonomiske Uret, der i Krigsaarene er begaaet mod den danske Arbejderklasse og Middelstand, god økonomiske Anstrengelser for at naa de Maal, der maa være tælles igen o.s.v.

Derfor er det ikke tilstrækkeligt i Hovedtrækkene at være enige om et Program, dette Program maa i god Tid gennemdrøftes i alle sine Detailler, og det maa til sin Tid fuldtud gennemføres efter sin Aand og Bogstav — dette er endnu en Forudsætning for at undgaa »belgiske Tilstande«.

3. *Saafrømt man fra de politiske Partiers Side, efter Landets Befrielse vil yde Modstandsbevægelsen den Anerkendelse, den retfærdigvis har Krav paa.* Dette sker ikke alene derved, at man giver Modstandsbevægelsen Plads i den kommende Regering og indgaar paa at gennemføre Modstandsbevægelsens øjeblikkelige Krav om Udrensning og Afstraffelse. Spørgsmaalet bun-

der dybere. Modstanden under Krigen har ikke alene været rettet mod Tyskerne, men ogsaa mod de skiftende Regeringers Politik. Derfor maa hele Førkrigstidens Politik lægges om. Demokratiet maa ikke alene forankres — det maa udvides. Det er — som »Berlingske Tidende« erklærede i en Leder — ikke tilstrækkeligt med et politisk Demokrati, naar dette ikke er forbundet med et økonomisk Demo-

krati. Det danske Folk har i Besættelsesaarene ikke alene vist Evne til Modstand, men ogsaa Evne og Vilje til Samarbejde tværs over alle politiske og sociale Skillelinier, ogsaa Samarbejde om Opnaaelse af bedre sociale Tilstande — en Fortsættelse og videre Udbygning af dette Arbejde vil være en tredje Forudsætning for at undgaa »belgiske Tilstande«.

Frankrig genfødes

Den 23. Oktober 1944 anerkendte U.S.A., England og Sovjetunionen de Gaulles Regering som Frankrigs provisoriske Regering. Et længe næret Ønske fra den franske Frihedsbevægelse blev dermed opfyldt. Kort efter besøgte Churchill Paris, hvor han paa de tre store Magters Vegne kunde meddele de Gaulle, at Frankrig vilde faa en Plads i det raadgivende Europaudvalg, der blev nedsat efter Moskvakonferencen 1943. Som Rosinen i Pølseenden kom Forsikringen om, at Frankrig skulde varetage Besættelsen af en Zone i Tyskland, og Sovjetunionen indbød de Gaulle til et Besøg i Moskva.

Alle disse Tildragelser udspillede sig paa smaa tre Uger. Det er øjensynligt, at U.S.A., England og Sovjetunionen betragter de Gaulle som et Samlingsmærke for fransk Demokrati. Bortset fra Jugoslavien kan der her ikke peges paa noget Land, hvor Udrensningen af Quislinger, Genfødselen af Demokratiet og Omformningen af det økonomiske Liv tages saa beslutsomt op som i Frankrig under de Gaulles Ledelse.

De Gaulle har Evne til at samarbejde med de forskellige politiske og faglige Repræsentanter for den franske Frihedsbevægelse, og han har Blik for de nødvendige økonomiske Skridt. Derom vidner f. Eks. hans Tale i Lille den 1. Oktober 1944. Her udtalte han bl. a.:

»Vi ønsker, at det skal være Staten, der leder hele Nationens fælles

for alle Franskmænd. Formaalet og tillige Resultatet maa være at gøre Livet bedre for hver eneste fransk Mand og Kvinde.

Paa det Punkt, hvor vi nu befinder os, er det følgelig ikke længere muligt at give Plads for de Interessekoncentrationer, som Verden over kaldes Truster. De kunde i en vis Periode være egnede til at udnytte Jordens Rigdomme, men de egner sig ikke til det i Dag.

I denne dirigerede Økonomi, i denne fælles Udnyttelse af alle Landets Ressourcer er der visse Betingelser, der skal opfyldes, og den første er øjensynlig, at Kollektiviteten, d.v.s. Staten, overtager Forvaltningen og Ledelsen af de store Kilder til den fælles Rigdom, og at den kontrollerer en stor Del af de øvrige Virkefelter, naturligvis uden at ville ødelægge den stærke Løftestang, som Initiativ og — mindre retfærdigt — Fortjeneste er for Menneskenes Virksomhed.«

Paa Ord fulgte Handling. Nordfrankrigs Kulgruber og mange Storbredrifter som Renault og Citroën er nationaliseret. Det sidste Eksempel er Automobilkongen Berliets Fabrikker, der efter Berliets Arrestation som Collaborateur ledes af Repræsentanter for Regeringen, Arbejderne og Kunderne. Folket er ved at fortrænge »de 200 Familier«.

Der skal ogsaa en Kraftanstrengelse til for at redde Frankrig op af det Kaos, Tyskerne efterlod sig. Trafikminister René Meyer maatte den 22. Oktober meddele, at mens

Banerne før Krigen raadede over 11.800 Damplokomotiver, var der nu kun 6.500 tilbage, og af dem var 2.800 i Drift. De vigtigste Rangerbanegaarde er pulveriseret af Bombardementer. Telefon, Telegraf og Radio er kun delvis i Orden, Landsdelene har ringe indbyrdes Forbindelse. Transporten af Raastoffer og Levnedsmidler møder næsten uoverstigelige Vanskeligheder.

Rygtesmede og Reaktionære benytter Situationen til at udsprede de mærkeligste »Nyheder«, og Tyskerne bringer dem flittigt videre. Frankrig skal være lutter Uro og Strid. Selv en demokratisk og franskvenlig Journalist som Victor Vinde lod sig overmåde og skrev til »Gøteborg Handels- og Sjøfarts Tidning« (10. Oktbr.): »Mon Regeringens Autoritet naar ret langt ud over de Omraader, den kan kommunikere med? Vedholdende Rygter fra Paris har gennem flere Uger vidst at fortælle om kaotisk Forhold Syd for Loire ...«

Fjorten Dage senere skrev saa den engelske Journalist Vera Lindsay fra Toulouse, der ligger Syd for Loire og langt fra Paris:

»Jeg har lige tilbragt en Uge i Toulouse og Languedoc. I Paris hørte jeg fortælle, at der var store Vanskeligheder med FFI (de Franske Indenrigsstyrker) og den lokale Befolkning, en Slags Revolution og Sovjetisering af Bedrifterne. Her i Toulouse (en By paa 300.000 Indbyggere) har jeg fundet Ro og Orden, en fremragende Organisation og et levende Ønske om at bidrage til Krigsførelsen. Det er ganske vist en Landbrugsegn her, men der er en betydelig Flyveindustri. Fabrikkerne blev sat ud af Drift ved de Allieredes Bombardementer i Marts og Maj i Aar og ved Marquisens Sabotage, men i Dag er de i Gang igen. 20 Kampmaskiner har forladt Fabrikkerne siden Befrielsen ... Under hele Besættelsen blev der fremstillet 100 Maskiner i Fabrikkerne ... Den eneste Forandring, der er sket med Værkerne siden Befrielsen, er, at der er valgt en Komité, bestaaende af Arbejdere, der skal forelægge Direktio-

nens Forslag for Personalet og give Raad til Forøgelse af Produktionen. Det er altsaa det, man kalder Sovjetter. Disse Produktionskomitéer har imidlertid længe eksisteret i Storbritanien og gjort fremragende Nytte under Krigen. Dannelsen af Komitéen blev vedtaget den 13. September i Toulouse i Overensstemmelse med N. Pierre Bertaux, Republikkens Kommissær.«

Vera Lindsay sluttede med en Hyldest til den kampglade franske Ungdom og Frihedsbevægelse:

»Modstandsbevægelsens Mænd, som vidste at bevare Troen paa Fremtiden lige til Retterstedet, er værdige til at blive mødt med Tillid.«

Det er netop Sagen, og Modstandsbevægelsen har dannet Regeringen. Regeringens Autoritet kommer ikke i Fare ved trafikale Vanskeligheder, det gør den kun, hvis den fjerner sig fra det kæmpende Folk. Nye Problemer kan opstaa, Forskydninger mellem de Grupper, der er samlet i Modstandsbevægelsen og repræsenteret i Regeringen, kan indtræde, og det kan medføre Diskussion og Polemik om Tempo og Midler. Det kan ogsaa medføre Personskifter, men det understreger kun det fundamentale, at Regering og Folk er i Overensstemmelse med hinanden. Den skarpe Strid, som nylig opstod over Afvæbningen af en Del af Modstandsfronten, blev klaret uden skæbnesvangre Revner. Man maa ikke glemme, at de førende franske Politikere er Frihedskampens Mænd, de er selv aktive Deltagere. Det stiller dem paa et andet Plan end f. Eks. Pierlot og Spaak i Belgien, der vel vil støtte sig til Frihedsbevægelsen, men først og fremmest er det gamle Regimes Mænd.

Tendensen til Samling i det franske Folk fortsætter efter Befrielsen. Kommuniste og Socialiste arbejder ihærdigt paa at virkeliggøre en organisatorisk Sammensmeltning, der vil give den franske Arbejderklasse en enestaaende Myndighed og blive den mest effektive Støtte for en Politik som den, de Gaulle redegjorde for i sin Tale i Lille.

Tysklands Ernæringsssituation og Plyndringsmetoderne

Tyskerne har gjort sig store Anstrengelser for denne Gang at klare Ernæringsproblemet bedre, end de gjorde det under forrige Verdenskrig. Da de begyndte at forberede den nye Krig, var de klar over, at Landbrugsproduktionen maatte forøges, og man naaede til, at 80—85 % af Fødevarerforbruget blev frembragt inden for Landets egne Grænser. Brødkornet kunde omtrent dække Forbruget; af Kartofler og Sukker havde man tilstrækkeligt, men Hysdyrproduktionen slog ikke til, selv om man indførte en ret betydelig Mængde Foderkorn. Hvad der mangtede i Selvforsyningen, var især Fedtstoffer, og man indførte derfor navnlig Smør og Flæsk foruden betydelige Mængder Kød fra de omliggende Landbrugslande.

Under Krigen sikrede Tyskland sig hurtigt Herredømmet over sine vigtigste Forsyningsomraader fra Holland over Danmark til Polen og Donaulandene. Dertil kom yderligere Erobringer i de baltiske Lande og i Mellem- og Sydrusland. Ernæringsssituationen tegnede sig da i de første Krigsaar forholdsvis gunstigt. Tyskland kunde bevare sin egen Kvægbestand, medens Svinebestanden blev reduceret, dog kun med 25—30%. Ogsaa i de besatte Lande søgte man at opretholde en tilfredsstillende Landbrugsproduktion, og ikke mindst det danske Landbrugs Produktionsevne blev udnyttet. Ganske vist gik vor Landbrugseksport ned til en Trediedel af, hvad den var, da vi handlede med England, men nu var det Tyskland, der fik det hele, for en væsentlig Del uden Modydelse.

Men fra Vinteren 1942-43 forandrede Billedet sig. Med Nederlaget ved Stalingrad begyndte Tyskernes Tilbagetog, og siden har de mistet det ene værdifulde Landbrugsomraade efter det andet. Alligevel har de ernæringsmæssigt hidtil holdt Stillingen — takket være Plyndringsmetoderne over for de Lande,

de har maattet rømme. Hvor der har været noget at tage af, og hvor de har kunnet gennemføre Transporten, har de ført Korn og Kreaturer med sig under Tilbagetoget. Fremgangsmaaden i Tysklands Nederlagsaar har været den, at man søgte Landbrugsproduktionen opretholdt i Tyskland selv og i de Omraader, hvor de som i Danmark havde sikkert Herredømme, medens de i de truede Egne tog for sig af selve Produktionsgrundlaget, Beholdninger og Besætninger. Sidst er Turen kommet til Hollands værdifulde Kvægbestand og til Polens fattige Rester, og selv i Tysklands vestlige Grænseegne har man nu maattet begynde at slaa Besætningerne ned eller føre dem tilbage til bedre beskyttede Steder. Store Kød mængder tilføres paa denne Maade det tyske Marked, men samtidig mister man rigtignok Grundlaget for de fremtidige Forsyninger udefra. Ogsaa Tysklands store Svinehold bliver nu formindsket, fordi Kartoffelhøsten der, lige som her, har skuffet efter den tørre Eftersommer. Kartoffelavlens er 25-30 % mindre end normalt, og Svinebestanden maa nu bringes ned til omkring Halvdelen af, hvad den var før Krigen. For Tiden faar det tyske Marked saaledes forholdsvis rigeligt med Kød, men paa Smør vil der blive endnu større Mangel end før, og ogsaa Flæskemanglen vil snart blive følelig. I den kommende Tid vil Tyskerne derfor mere end nogensinde faa Brug for Smør og Flæsk fra Danmark. De vil ogsaa skaffe sig det, og de vil se med fortsat Velvilje paa, at dansk Landbrug opretholder sin Produktion, indtil det bliver vores Tur at blive betragtet som et truet Omraade.

*Giv »Frit Danmark« videre, naar
De har læst det!*

Tyskere og Russere i Nordnorge

Der er nu gaaet saa lang Tid, siden Russerne befriede den første Del af Nordnorge fra Tysklands Besættelse, at det vil have Interesse for alle Skandinaver at vide noget om, hvordan denne Befrielse er forløbet, og hvorledes Forholdene er i de befriede Omraader.

Som naturligt er, følger Svenskerne Begivenhederne med tilbageholdt Aandedræt, og vore Oplysninger stammer fra fuldt paa-lidelige svenske Kilder.

Først lidt om Tyskernes Retræte gennem Nordfinland. Denne skete som en stedse gentaget Afbrænding i hver finsk Landsby, som blev ladet tilbage. De fleste Huse blev brændt, og i adskillige Tilfælde har Tyskerne myrdet Kvinder, der var tilbage i Landsbyen. Tal herpaa er dog ikke kendt. De unge, svenske Soldater paa den svenske Side af Grænseelven mellem Sverige og Finland knytter Hænderne, naar de fortæller om, hvad de enten selv har set tværs over Elven, eller hvad de har hørt fra finske Flygtninge. Der er for disse unge Svenskere ingen Tvivl: Tyskerne har optraadt som Banditter, der bør skydes. Tyskernes Hærgen har faktisk ødelagt alle de nordfinske Byer, incl. Rovaniemi, Nordfinlands Hovedstad.

Da Tyskerne trak sig tilbage gennem Nordnorge, optraadte de paa samme Maade, saaledes er i Byen Kirkenes (ca. 5000 Indbyggere) alt ødelagt, og den Skade der er forvoldt paa Gruberne i Kirkenes-Omraadet, anslaaes til 42 Mill. Kr. Befolkningen flygtede i god Tid ud i Bjergene og til utilgængelige Steder for at undgaa den tyske Tvangsevakuering af Nordnorge.

Efter foreløbige Opgivelser er 2—3000 Nordmænd tvangsevakuerede, mens ca. 20.000 Nordmænd blev deroppe og kom tilbage til deres Byer efter Russernes Ankomst; men den befriede norske Finmark er i en elendig Tilstand, Boliger er ødelagt, Lagre af Medicin fjernet, Læger savnes, Epidemier raser. Levnedsmidler af enhver Art savnes haardt, herunder ogsaa Mælk til Spædbørn.

I de befriede Egne virker nu midlertidig norske Myndigheder og norsk Politi i godt Samarbejde med det russiske Militær. Der er indsat en midlertidig norsk Fylkesmand, og Russerne søger at hjælpe paa Forholdene saa godt, som Omstændighederne tillader.

Svenskerne rapporterer, at Russerne optræder særdeles korrekt, deres Soldater udviser eksemplærisk Disciplin, og Russerne har ikke arresteret Nordmænd, bortset fra 25 notoriske Quislinge, der af en eller anden Grund ikke havde kunnet flygte.

Det vil interessere ikke mindst danske Læsere at erfare, at de af tyske Bladbureauer i danske Aviser offentliggjorte Beretninger om Grusomheder fra Russernes Side er Opspind. Disse Nyheder er fabrikeret i København, for Størstedelens Vedkommende af det berygtede Bureau K. E. (Kurt Eggert) i Jernbanegade, men »Nyhederne« er saa tendensiøse, at de fleste Læsere vel gennemskuer dem.

I øvrigt deltager mange Tusinde unge Nordmænd i deres Lands Frihedskamp i den norske Finmark. De er blevet uddannet under Krigen i Vaabenbrug, og deres Antal vokser bestandig.

Dr. Jekyll og Mr. Hyde

»Frit Danmark«s Maanedskronik

Tyskland har valgt at lade Danmark regere af to Mænd, der har faaet tildelt samme Opgave, som de skal løse paa hver sin Maade. Dr. Werner Best og Politigeneral

Pancke optræder med Bravour i Rollerne som Dobbeltmennesket Dr. Jekyll og Mr. Hyde. Best, som er en dygtig Skuespiller, der tidligere har illuderet fremragende

som »Blodhunden fra Paris«, er nu gaaet over i et helt andet Rollefag. Det er paa ingen Maade Hensigten, at han skal over i Historien som »Blodhunden fra København«, hvilken Titel maa forbeholdes Pancke, nej, Dr. Bests Maske er denne Gang lagt anderledes kunstfærdigt og raffineret. Han er den mildt bekymrede Ven og Beskytter, som kun vil det bedste for os allesammen og i faderlig Strengthed formaner os til at lytte til hans besindige og erfarne Ord: »Det er aldrig for sent at slaa ind paa Fornuftens Vej«. Det var gribende at læse Bests Interview i Anledning af Toaarsdagen for hans Tiltræden i Danmark den 5. November i Aar. Her rullede han sig ud i den helt store Skuespillerkunst, saa naive Sjæle maaske endog til Tider kunde glemme, at det kun var Teater. Nogle af disse Replikker fortjener at erindres.

»Fra tysk Side er Danmark i disse to Aar saavel i udenrigspolitisk som i statsretslig Henseende blevet betragtet og behandlet paa nøjagtig samme Maade som i de foregaaende to Aar.« — Den interesserede Tilskuer mindes et Memorandum fra den tyske Regering til Danmark, hvorefter Tyskland lover, at den danske Hær og Flaade frit skal bestaa, og at Regerings-, Forvaltnings- og Domsmyndigheden over danske Borgere ene og frit og uhindret skal udøves af danske Myndigheder. Han mindes fire Aars gradvise Udslettelse af samtlige udenrigspolitiske og statsretslige Rettigheder, men lytter interesseret videre.

»Dansk Forfatning og Lovgivning er vedblivende og uforandret i Kraft, ogsaa for saa vidt man ikke gør Brug deraf.« — Her staar man overfor en stor Tænker, som har Mod til at se bort fra almindelig Logik og Fornuft. Ikke blot har danske Myndigheder stadig Lov til at udstede Hundetegn og give Beværterbevillinger, men ogsaa paa alle de Omraader, hvor Tyskerne har forhindret os i at udøve Forfatningen og Loven, fordi den er suspenderet til Fordel for tysk

Retsløshed, er den stadig i Kraft: En virkelig Vismand, den Best.

»Handelsforholdene mellem Danmark og det tyske Rige reguleres gennem Forhandlinger og Overenskomster, der ordnes af det dansk-tyske Regeringsudvalg.« — Oversat i Tal betyder den fortjenstfulde Regulering, at Tyskland, da Best udtalte disse Ord, skyldte os 6 Milliarder 694 Millioner Kroner, hvoraf op imod 1½ Milliard er gaaet til tyske Fæstningsanlæg, 250 Millioner til Gestapo i Danmark og 1400 Millioner til ekstra Industrileverancer til den tyske Krigsmaskine. At man end ikke naaede paa Forhaand at forelægge det for nogen dansk Instans, da Tyskerne for nylig »opkøbte« for 10 Millioner Kroner nye Cykler, ser Best grandios bort fra, thi det skete jo som bekendt »af tvingende nødvendige Grunde«.

»Ingen tysk Foranstaltning, som gennemføres i Danmark, har til Formaal at saare den danske Befolkning eller skade den.« — Her kommer den virkelige dramatiske Spænding, for nu er Best ikke længere alene paa Scenen, Pancke er der ogsaa, og mens Best taler, handler Pancke. Her er Tale om et virkeligt Sæmment. Hvormed har saa Pancke illustreret Bests Ord i November Maaned?

I otte danske Provinsbyer er store Dele af Hovedgaderne lagt i Grus paa Hr. Panckes uofficielle Foranledning. Dertil kommer Ødelæggelsen af nogle Fabrikker og Virksomheder, der fremstillede Fødevarer og Nødvendighedsartikler til det danske Folk. Fem danske Beboelsesejendomme, en Skovridgergaard og en Sæbefabrik er paa officiel tysk Foranledning sprængt i Luften som »Gengældelsesforanstaltninger«. Der er i Maanedens Løb arresteret Hundreder af Mennesker overalt i Danmark, en veritabel Menneskejagt, hvor ingen ved sig sikker. Hvad Arrestation og tysk Forhør kan betyde under de nuværende Forhold, faar man et Indtryk af ved at læse Pastor Sandbæks Beretning, som aftrykkes andetsteds i Bladet. I Løbet af No-

vember Maaned er der indgaaet Meddelelser om et uhyggeligt stort Antal Dødsfald blandt de danske Fanger i Tyskland. Politimester Simony fra Varde og 9 menige Politifolk er døde i de tyske Interneringslejre, de fleste unge og sunde Mennesker. 3 danske Grænsegendarmer er døde i Tyskland og mindst 10 civile Fanger. Herhjemme har de tyske Maskingeværer og Pistoler daglig knaldet, og en lang Række Danskere er skudt ned paa aaben Gade af Tyskerne eller deres danske Medhjælpere, mange af dem kendte og ansete Mennesker, som sandsynligvis er udvalgt paa Maa og Faa som Hævn for Likvideringen af danske Stikkere. Det gælder for Eksempel Grosserer Havemann, Blomsterhandler Yde og Ingeniør Spelling, Aarhus, Pastor Egon Johannesen, København, og Læge Carstensen og Redaktør L. V. Jensen, Esbjerg. — Da Esbjergs Borgere viste deres Sorg og Harme over Ødelæggelsen af Byens Hovedgade og Mordet paa de to kendte Esbjergborgere ved en enig 24 Timers Folkestrejke — den første siden Dagene omkring Politiaktionen — gik Pancke helt amok, indførte Undtagelsestilstand, foretog Gidselarrestationer, spærrede Byens Udfaldsveje, lukkede af for Lys, Gas og Vand — altsammen paa et Tidspunkt, hvor Byen var i Arbejde igen. I tre Døgn maatte Arbejdet standse som Straf for, at det havde været standset i eet Døgn! Forstaa det, hvem der kan! Esbjergs Borgere kunde ikke, og Byens 39.385 Indbyggere kan bevidne, at Panckes Erklæring den 19. November var een eneste Fordrejning af Kendsgerningerne.

Nu gaar Spillet helt i Stykker, for Pancke tager ganske Luven fra Best, overdøver hans smukke og velmenende Ord med sin brutale Terror mod hele det danske Folk, som visselig føler sig baade saaret og skadet, og mens Best uanfægtet taler videre om »Danmarks territoriale Integritet, som er blevet opretholdt i Overensstemmelse med de tyske Erklæringer« og om »Landets politiske og retslige Status, der ikke paa nogen Maade er ændret«,

forbereder Pancke sig paa helt at udslette Danmark af Verdenskortet.

Men Pointen ved dette dystre Skuespil er jo her ikke den, at den højre Haand ikke ved, hvad den venstre gør, men tværtimod, at de bevidst arbejder sammen. Dr. Best og Hr. Pancke er ikke to Personer, men eet Væsen, Nazismen, og deres Maal er nøjagtig det samme — de skal blot supplere hinanden.

Men der er tredje, uønsket, Medvirkende, som ikke er opført paa den tyske Rolleliste — det er den danske Frihedsbevægelse, som ogsaa har givet sit Besyv med i Maanedens Løb og spændt Ben for de tyske Planer. Et stort Antal Stikkere har i November mistet Livet, hvoriblandt de prominenteste Navne er Ritmester Stahr, Ingeniør Olaf Schmidt, Aarhus, og Direktør Fritz Due Petersen, Nordwerk-Fabrikken. Og mens Best omtaler Frihedskæmperne som »fejge og karakterløse Konjunkturryttere«, fordi de kæmper i Danmark i Stedet for som Soldater i de Allieredes Hære (hvor der for øvrigt ogsaa findes Danskere), har Modstandsbevægelsen fortsat sin Krig mod Fjenden. Sabotagen har været meget virksom i November Maaned, i Jylland har der navnlig været stærk Jernbanesabotage, som har generet de tyske Transporter, og en Række tyske Skibe paa danske Værfter er blevet ødelagt. Blandt de talrige Sabotagehandlinger Landet over i Maanedens Løb er der særlig Grund til at mindes den vellykkede Aktion, hvorved Færgen »Storebælt« af danske Sabotører dirigeredes til Sverige, og det dristige Kup paa Hærens Vaabenfabrik, hvor bevæbnede Sabotører forklædt som Murarbejds mænd afhentede 1200 Maskinpistoler, som næste Dag skulde have været sendt til Vestfronten.

Det danske Folk har gennemskuet det nazistiske Dobbeltspil, og det bliver den danske Modstandsbevægelse, som i sidste Instans vil vælte Spillet overende for de Herre Best og Pancke.

Redaktionen afsl. 5. December 1944.